

POTŘEBUJI DRUHÉ NA DUCHOVNÍ CESTĚ?

Rev. Dr. Petr Samojský

17. 6. 2007

Žijeme v době individualismu. Dnes je doba, kdy téměř nic nebrání tomu, aby člověk cestoval, kam chce, aby četl, co chce, aby žil jak chce. Pokud nepřekročíte zákony, máte naprostou svobodu dělat a žít podle svého gusta. Nikdo vás k ničemu nenutí, nic nemusíte, můžete si dělat, co chcete. Tato skutečnost individuální svobody je zdůrazňovaná v médiích i tím, že se oslovuje člověk jako takový a možnosti jeho volby.

Žijeme v době, kdy můžete žít sami, oženit se, rozvést se, případně oženit se a rozvést tolikrát, kolik chcete. Není to již jako po většinu lidské historie, kdy lidé v zájmu svého vlastního existenčního přežití museli vytvářet rodiny, tlupy, klany a jiné uzavřené, jasně definované skupiny. Dnes, i pokud se rozhodnete žít v manželství, můžete praktikovat otevřené manželství, kdy každý z manželů má dalšího partnera nebo i partnerů víc. Můžete také žít, jak se říká, na hromádce, a nikdo se nad tím už ani nepozastaví.

Můžete mít spoustu přátel, můžete být v politické straně, klubu turistů, zahrádkářů, houbařů nebo v jiném zájmovém kroužku. Na druhé straně se můžete lidem vyhýbat a dělat si, co vás baví po vlastní ose. Je to čistě vaše volba.

Lidé se mohou bavit o tom, co je správné, co je lepší: zda prožít svůj život v klidu, v osamění, anebo mezi druhými. A je to samozřejmě i otázka našeho naturelu, naší povahy. Kdo je introvertně založený, nebude druhé vyhledávat tak, jako extrovert.

V oblasti duchovní je to dnes právě tak. Dnes je opět naprosto vaše volba, zda se rozhodnete patřit do nějaké církve, duchovní společnosti, můžete chodit mezi jogíny, jezdit na ášramy, můžete vstoupit do kláštera. Na druhé straně chodit ani patřit nikam nemusíte. V zásadě to nepotřebujete k tomu, abyste žili duchovním životem! Můžete studovat knihy, rozjímat, modlit se či meditovat v osamění. I toto je zcela vaše volba.

Před časem jsem byl osloven jedním člověkem s dotazem, kdo jsou unitáři a zda by pro něho bylo mezi námi místo. Vysvětlil jsem mu v krátkosti kdo jsme, a on se cítil spokojený, řekl, že tak nějak to taky vidí. A pak mi řekl, že už dlouho studuje duchovní věci, přečetl spoustu knih, medituje, cvičí jógu. Že zvažuje, zda je povolán k tomu, aby druhé vedl k správné víře v Boha. Že se tedy rozhoduje, zda by měl druhé vést, anebo jen zůstat u svého studia.

Nabídl jsem mu tedy, ať se určitě mezi nás přijde podívat, že ho na našich shromážděních velmi rádi uvidíme. A on na to odpověděl: "A to zase ne. Já už vím, co mám dělat, nepotřebuji nikam chodit poslouchat někoho druhého. Já chci předávat své poznatky a vést druhé."

Přiznám se, že jsem byl z toho rozpačitý. Jakoby nebyla jiná možnost než buď se věnovat sám svým věcem po vlastní ose, anebo druhé vést. A přemýšlel jsem o tom z mého pohledu. Jak to vidím? Jako duchovní, vedu druhé, vedu vás? A jste vy mnou vedeni? A kdybych nebyl v duchovenské roli, odebral bych se do ústraní?

Přiznám se, že sám sebe vůbec nechápu tak, že bych druhé vedl, že bych vás měl jako pastýř své stádo ovcí vést, postrkávat, vhánět v houfu do ohrady a jednou za čas ostříhat. Takový pohled nepatří k unitářské spiritualitě a tradici! Unitářský duchovní není pastýř stáda.

Jako unitáři se rozhodně nechceme dělit na ty, kteří vedou a kteří jsou vedeni. Unitářství sice historicky vychází z křesťanství, které je na tomto dělení

založeno (vysvěcený kněz, oprávněný interpret a znalec písma versus církev jako stádeček). Ale to byla právě jedna z věcí, kterou unitářství později radikálně zpochybnilo prohlášením rovnosti všech, tzn. vyrovnáním role duchovních a laiků! Unitářství je sdílení hledání, sdílení poznání. Unitářství je v tomto přístupu poměrně ojedinelé, protože jak většina křesťanských církví, tak i organizovaných duchovních proudů světových náboženství zpravidla chápe sama sebe jako správnou a jedinečnou cestu, pročež právě potřebuje zasvěcené vůdce a interprety pravdy.

Když tedy říkáme, že člověk má v dnešní době individualismu volbu výběru i v duchovní oblasti, platí to pouze z pohledu z venku – tuto svobodu nám zaručuje světské právo. Ovšem jakmile se přiblížíte do středu nějakého toho duchovního proudu nebo církve, vycítíte, že vaše svoboda spočívá v podstatě v možnosti buď přijmout tuto správnou cestu, anebo pokračovat cestou hříchu, zla a nevědomosti.

Položme si ale tuto otázku opravdu objektivně a nezaujatě: Jsem-li duchovně založený člověk, stačí číst knihy a pracovat individuálně na svém růstu, anebo k tomu potřebuji i společenství podobně smýšlejících lidí?

V zásadě platí, že samozřejmě ano, mohu být zcela nezávislý. Mohu být na opuštěném ostrově či uzavřený ve svém domě a pracovat na svém duchovním růstu – tedy za předpokladu, že vím jak. A toto je rozhodně jeden z důvodů, proč bych mohl potřebovat tradici duchovního společenství. Je to totiž škola. Kdyby se vás někdo zeptal, jestli se může stát předním chemikem, bez školy, akademického prostředí a laboratoře by to asi nešlo; číst si doma učebnice o chemii a dělat podle nich pokusy by sice bylo možné, ale mohlo by to taky skončit nepříjemnou explozí...

Někdy hovořím s lidmi, kteří mají zcela jasné vlastní názory, a mám z nich dojem, že by jim opravdu mohlo prospět utřídit si věci systematickým studiem a pozorným rozhovorem s druhými. Ale oni ne! Oni si své názory vytvořili jako ten chemik samouk, a jen těžko přijímají možnost, že by věci moly být také jinak.

Potřebuji tedy duchovní společenství? Záleží hlavně na tom, jak kdo chápe a vnímá své duchovní potřeby. Co je vlastně účelem duchovní cesty: dosažení určité duchovní úrovně, extatický zážitek, nalezení určité pravdy, proměna osobnosti nebo jiný takový cíl? Pokud omezujeme svou spiritualitu pouze na konkrétní cíle tohoto typu, pak samozřejmě společenství druhých potřebujeme jen potud, pokud nám jako prostředek poslouží k dosažení našich cílů – docela jako když si v obchodě koupíte boty nebo v cestovní kanceláři zájezd. A nepochybně jsou lidé, kteří si takto v církvích kupují spásu...

V tomto konzumním duchu lze přistupovat k jakékoliv formě lidského sdružování, ať je to církev, stát, klub zahrádkářů nebo rodina. Vždyť nezdá se setkáváme s tím, že rodina funguje zdravě jen potud, dokud si lidé uspokojují své citové, finanční nebo jiné potřeby...

Myslím však, že omezení významu společnosti a společenství lidí pouze na cíle z hlediska osobních potřeb by nás velmi okrádalo! Antoine De Saint-Exupéry řekl: "Galeje nejsou tam kde se kope krumpáčem. Galeje jsou tam, kde úder krumpáčem nemá smysl, nespojují toho, kdo kope, se společenstvím lidí. Proto se snažíme utéct z galejí." V těchto slovech je ukrytý další rozměr a význam společenství. To je totiž ten nejdůležitější důvod k tomu, proč člověk potřebuje společnost druhých: aby skrze jeho VZTAH získal jeho život smysl. Jeho vztah reflektuje jeho bytí, jeho skutky, pocity a myšlenky se v něm odráží jako v zrcadle. To je věc, kterou si lidé mnohdy vůbec neuvědomují a nepřipouští.

Otázka potřeby duchovního společenství je od toho také odvozena: jdu ruku

v ruce s těmi, kdo v podobném duchu nalézají smysl v životě, kdo se mnou sdílejí zkušenosti, poznatky, vědomosti, kdo mi pomohou v době nouze a dovolí mi, abych jindy pomohl já jim. Tím vším oni podporují mě a já podporuji je naší vzájemností, a tímto sdílením cesty získávají mé kroky životem jeden z důležitých rozměrů smysluplnosti.

Každý z vás máte asi své další důvody, proč jste částí duchovního společenství, možná ale, že když se zamyslíte hlouběji nad cestami vašeho života, že tam objevíte i odraz myšlenky Exupéryho. Když potkáte někoho, kdo je pyšný na svoji samostatnost a individualistickou nezávislost, zkuste mu říct o svých důvodech, proč pro vás duchovní společenství důležité je, a zkuste mu i přetlumočit myšlenku Exupéryho.